پݨیال
سرائیکی شعری مجموعہ
عزیز شاہد

پٹیاں

عزیز شاہد

ناں کتاب ـــــــ پنڈیال
شاعر ـــــــ عزیز شاہد
ناشر ـــــــ رئیس عدیم
دبستانِ سحر بلاک پی ڈیرہ غازیخان
چھاپہ خانہ ـــــــ المحسن آرٹ پریس بلاک نمبر ۷ ڈیرہ غازیخان
پہلی واری ـــــــ مئی ۱۹۹۶ء
مُل ـــــــ ۵۰ روپے
تعداد ـــــــ ہک ہزار
کتابت ـــــــ اختر کھوسہ

مِلن دے پتے

★۔ دفتر سرائیکی سنگت بلاک نمبر ۸ ۴ پتھر بازار ڈیرہ غازیخان ★ عامر بک ڈپو بلاک ۶ کالج روڈ
★۔ پیراماؤنٹ نیوز کارنر بالمقابل اڈا جی ٹی ایس ڈیرہ غازیخان
★ مکتبہ زکریا بلاک نمبر ۱۰ ڈیرہ غازیخان ★ انصاری بک ہاؤس قائداعظم روڈ ڈیرہ غازیخان
★۔ انصاف کتاب گھر بلاک نمبر ۸ ڈیرہ غازیخان ★۔ ملک نیوز ایجنسی ٹریفک چوک ڈیرہ غازیخان ★ سعیدیہ کتب خانہ بلاک سی ڈیرہ غازیخان ★ غفاریہ بکسٹال نزد جنرل بس سٹینڈ کوٹ ادو ★ ناطق بک ڈپو گوہر والا (منکیرہ ضلع بکھر) ★ ملتان کتاب گھر تونسہ۔
★۔ تونسہ کتاب گھر تونسہ ★ خلیفہ کتاب گھر تونسہ ★ دار الکتاب لیہ ★ قیوم دی ہٹی لیہ ★ اقدا کتاب گھر اینڈ فوٹو سٹیٹ فیصل بک سنٹر کچہری چوک راجن پور ★ عبدالعزیز بکسٹال ۲ میزان چوک کوئٹہ۔ رمضان بک سٹال ۳ کوئٹہ

ناشر:۔ رئیس عدیم دبستانِ سحر بلاک پی ڈیرہ غازیخان

سئیں اختر علی خاں صاحب

دے ناں

سوجھل سوبھ

درداں ماری جندڑی غم دے صحرا وچ تسّی ریت تے تسّی ہئی
تے اینکوں ایں حال وِچ عزیز شاہد سئیں دے خلوص دے
وَنڑ دی چھاں دے نال پنڈیال دے موتی وی نصیب تھی
گئے تے جندڑی دا انگ انگ ٹھر گیا۔ مَیں شاہد سئیں دے
خلوص بھریے پیار دا کہیں حیلے وی شکریہ ادا نئیں کر سگدا
شاہد سئیں دی پنڈیال دے موتی سرائیکی ادبی سوجھلے وِچ
اپنی چمکار ڈکھیندے رہسن۔ مَیں شاہد سئیں دا تھورِیت ہاں
جو اُنہاں میکوں اِتنا خلوص تے پیار ڈتے جو میڈی خواہش توں
وی زیادہ دان تھی گئی تے میکوں پنڈیال چھاپݨ دی عزت
مِل گئی۔ اللہ سئیں اُنہاں کوں سلامت رکھے جو انہاں میکوں سوجھل
سوبھ بخشی ہے۔

مَیں ماہنامہ "فرید رنگ" دے مدیرِ اعلیٰ محمد رمضان طالب سئیں
تے فرید سرائیکی سنگت (رجسٹرڈ) ڈیرہ غازی خان دے سرپرست
اعجاز ڈیروی سئیں دا وی شکر گذار ہاں جو دِلبستانِ سحر دی اشاعتیں
وِچ میڈے نال خاص بھَل بھنوائی کر کے میڈی حوصلہ افزائی
کریندِن۔

نیاز مند
رئیس عدیم

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

چاندݨی چھاݨی ہوئی چاندی دی کہیں جالی وچوں
یا جیئویں کچّی کلی پٹنیال وچ گھمّی ہوئی
دل وی پاگل ہے جو بس تشبیہاں سوچݨ بہہ بھقئے
کہیں دیں پلکیں تے ڈھس ہک منج ہئی سمّی ہوئی

تندیر ؟

نیلامی

لوگو! ہک شاعر آیا ہے تاجر روپ بنا کے
ڈیکھو ڈیکھو کیا پیا اہدے وچ بازار دے آ کے
وقت بیا ہے نہوں گھن آیاں کُل سرمایہ چا کے
سچا ہیرا خالص نگ ہے ڈیکھو دید رلا کے
مجبوری دی بھٹی دے وچ کندن وانگ تپا کے
کوئی جلدی نیئں جانچو پرکھو آیاں تانگھ لہا کے
وچ بازار کھڑا ہاں ہنڑ تیں خالص مال سجا کے
بولو! کیا قیمت ہے ایندی ڈسو بولی لا کے

نہ ہاسہ نہ چرچا ہے نہ ٹوک نداق نہ کھل
کوئی دل گھندے بھئی دل ۔۔۔۔۔۔۔۔

دِل ءِ ہک شاعر دا دِل ءِ دِل پیا دِل اُزمیندے

دِل والیں کوں دِل میڈا پیا دِل دے زخم ڈکھیندے

دِل والو! دل حاضر ہے دِل دل دے درد ݙیندے

دل سوالی دل دے ناں تیں ہک سوال ہر بندے

سوچو! آخر کیوں کوئی پیا دل نیلام کریندے

دل ءِ آخر دل جیہیں شے ہے دل کوں کون وچیندے

خود کوں ویچ کے دل دے لفظ دی عصمت پیا بچیندے

کوئی خلیل، ذبیح اپݨے دی وت قربانی ڈیندے

ہتھ تیں دل ءِ لب تیں کھل ءِ رکھ کے ہاں تیں سِل

.... کوئی دل گھندے بھئی دِل

ترس دے نمتے کوئی نہ بخشے ہنے ہنے کوئی نہ کرتے

منتاں زاریاں درو ہیاں قسماں گھتے کوئی نہ ڈرّے

میڈی مرضی میڈی شے ہے ہُڈّے بھانویں ترّے

تنگ جو تھی گیاں میڈا کیا کوئی جیوے بھانویں مرے

خود غرضی نئیں مجبوری ہے کہیں دا ہاں تاں بھرّے

کہیں کوں ایجھا ڈکھ پیا پھِیندے آڈے قیمت بھرے

پتھر نئیں اے ہتھ وچ دل ہے میں توں کوئی نہ ڈرے

یارو تساں جرأت پکڑو جیہڑا جتنا پھرے

بولی ڈِیلو ایں بولی وچ میں آپ دی ہاں شامل

کوئی دِل گھندے بھی دل

کتنے تلخ زمانے ہیں چپ چاپ بسر جا کیتے

کہیں کوں ہنجوں نئیں ݙکھلایاں دامن تر جا کیتے

بجلیں نال گزارے کیتے کجھیں شر جا کیتے

گھر امید دا خالی ہاندا دندا ݙر جا کیتے

دل دا وسدا شہر میڈا مجبوریں بر جا کیتے

ہتوں ہیں اپنی ہر خواہش کوں شہر بدر جا کیتے

یاد کہیں دی چبھدی رہ گئی دل پتھر جا کیتے

اکھیں توں کیوں رہ گئیں اتھاں تیں کیوں گھر جا کیتے

توں وی ݙیکھ تماشہ میڈا توں وی باہر نکل

کوئی دل گھندے بھئی دل

دِل جھئیں چن دی مست چکوری آخری وارا لاگھن
ڈھیر محبتی ہانویں دل دی ویندا اپئے مُکلا گھِن
سانجھا دردے نیڈا میڈا اروح آکھی پرچا گھِن
ممکن ہے وَل وقت نہ ملے گل گل نال رَلا گھِن
اکھ دے چور ولیکھے بند کر دُر نایاب بچا گھِن
ضایو نہ کر کمیں آسن پلکیں ہیٹھ لُکا گھِن
معاف کریں مجبوری ہے بس ہتھ پیریں توں چا گھن
یادہئی نیکوں آکھیا ہامی اپنا راہ وٹا گھِن

میں آوارہ شاعر ہاں میں بے گھر بے منزل
.... کوئی دل گھندے بھئی دِل

دل نئیں تیڈا حق دی ہے میں حق دی گال مینداں

دل نئیں میڈا حق دی ہے میں اپنا حق جھنڑوینداں

لفظ نئیں ملدے کیا آکھاں پیا کوڑ دے لیپے ڈیینداں

آپیں سوچ جو کت گالہوں پیا دل جہیں ستر و چیندال

اپنی پگ دے وارث کیتے ترکہ پیا پچوینداں

پتھر زاد مجیمیں کوں ہک شیشہ پیا ڈکھلینداں

دھرتی واسو! سنڑو سنڑو پیا اک دو نین کریندال

ہے کوئی ہک دل والا اینجھا جکو مُل ڈیسینداں

"نویں نسل دے چہرے کیتے ہک بے فکری کھل"

کوئی دل گھندے بھئی دل . . . .

سݨ اے وقت! توں شاہد ہیں کہیں یار دا دم نئیں ڈٹھا

اپݨا سینہ خالی کیتے کوئی محرم نئیں ڈٹھا

کہیں دا انس، خلوص، محبّت، بھیم، بھرم نئیں ڈٹھا

قسمِ لوح قلم دی میں کہیں حال قلم نئیں ڈٹھا

غم دنیا دے ویڑھ گئے پر پیار دا غم نئیں ڈٹھا

سر دا سودا کیتے کہیں دا نقش قدم نئیں ڈٹھا

اپݨائیت ازمایم کہیں دی زُلف دا خم نئیں ڈٹھا

دل جیہاں کعبہ ویچ ڈتے او شوخ صنم نئیں ڈٹھا

دل ویکھے پر نئیں ڈٹھا کہیں دے رُخسار دا تِل

. . . . کوئی دل گھندے بھئی دِل

★

کافی

ڈِلڑی نہ سکھڑیں چوݨ چُݨ
رِکت دا کریندیں ماݨ ہُݨ

ہئی یاد جاں گئی ہانویں بھڑ ہٹکیے تیں یوندی ہانویں بھڑ
سمجھائے تیں ویندی ہانویں چڑ لدھا ہاوی کئی ایجھا تڑ
ویندی ہانویں جُوں جُوں وِگڑ اُہدا ہامی عقل پکڑ
بُجھ ہوش کر گئی گال سُݨ
رِکت دا کریندیں ماݨ ہُݨ

آخر او اُڈنویں کر گیو گھت بگیڑ بگل دا اثر گیو
بھولی انگارے بھر گیو چاہت دا گھر بھتی بر گیو
ہر آس سُکھ دی مر گیو ہُݨ تاں کلینجہ ٹھر گیو
گا تاں سہی وَل ہوندے گُݨ؛
رِکت دا کریندیں ماݨ ہُݨ

ٹُرپئیں ایویں سُݨ سکھݨی کو — رکھیا نوی کُئی خوف بھو
ڈس ڄیئے نی ہݨ تلّی تیں جو — ہے جگ دی ایویں ریت رو
تیرھیں وہیں ڈاڈھیں داسو — میڈے ایویں بکیں نہ پو
اپݨی کیتی میکوں نہ چُٹݨ
کت دا کریندیں ماݨ ہُݨ

دشمن تاں گھندے پور ہن — ڈیندے چُݨواتیاں سور ہݨ
گردش دی ڈہدے نوڑ ہن — کپ گھندے اُڈ دی ڈور ہن
ہُݨ وت تیڈے کہیں شور ہن — آکھیا نہ ہمشہ زور ہن
اینجھاں کجھیاں تندوں نہ وُݨ
کت دا کریندیں ماݨ ہُݨ

ٹُرگئیں دے پیرے ڈھک وِدی — ٹُرٹُر وَدی تھک تھک وِدی
راہیں دی مٹی بھک وِدی — امبیں دی جا گھن اک وِدی
انگلیں کوں یا ہُݨ چک وِدی — جا جا دیاں توں ہاں تک وِدی
رِنوُ، رِنوُ اتے در در تیں ڈُلݨ
رِکت دا کریندیں ماݨ ہُݨ

❖

گیت

اے راجہ حسن دا سدا راج مانڑیں
کڈی پھیرا پاوٗل غریباں دے ویڑھے

میکوں ہن ازل توں تیڈیاں انتظاراں
تیڈے باجھ ماہی میں کیویں گزاراں
بہاراں اُجڑ گیاں ولا ڈے بہاراں
بھوں مُٹھیئے نی رقیباں دے ویڑھے

اے ساوٗنڑ دے بدلے وی کئی بھاہیں لا گئے
لکھاں جھڑ غماں دے میڈے سر تیں چھا گئے
تہاکوں تاں رنگلے محل راس آ گئے
اجڑ گئے اساں بدنصیباں دے ویڑھے

اے اغیار ویری مریندے کئی ٹوکاں
میں انڑ پھراں ماہی کیویں کہیں کوں روکاں
بھوں دور ونج کے وسایوئی جھوکاں
ایویں سکدے رہ گئے قریباں دے ویڑھے

توں ناں من خدا دائتے دل آ اڑا ہیں
میڈی سوہنہ تاں سوہنڑا کئی تیں باجھ ناہیں
میکوں داروں ملیا نہیں کئی کتھاہیں
میں جو گوٹھ پھریاں طبیباں دے ویڑھے

تیڈے پیار دے میں گھدے بھوں سہارے
مگر سر تیں چھا گئے اندھارے اندھارے
تیکوں ان ڈیسن تیڈے یار پیارے
جو رل گئے کئی شاہد حبیباں دے ویڑھے

٭

سنیہڑا

کوئی ونج کے آکھے میڈے دلربا کوں جو تھئے ہوئے اقرار پالن دے ڈینہہ ہن
تے سالیں دے وچھڑئیے وچھوڑے دے ماریں تتاٹریں ہوئیں کوں ونڈن دے ڈینہہ ہن

او مدتیں دیاں اجڑیاں تے ویران برباد غمگین جاہیں دعائیں بیاں ڈیندین
میڈے اجڑے دل دیاں اے ہر روز پرسوز دلدوز آہیں دعائیں بیاں ڈیندین
تیڈے ناویں و کدیاں تیڈے راہیں ٹکدیاں اے سکیلیاں نگاہیں دعائیں بیاں ڈیندین
جنہاں کوں تیڈا اقرب حاصل نئیں ہویا او بے چین باہیں دعائیں بیاں ڈیندین
تے ہر شام جتھ عام ہن تیڈے جلوے او گمنام راہیں دعائیں بیاں ڈیندین
جیہڑیاں کھڑ دیاں کھڑ گین بٹر گین سیاں او بیٹھیاں دیاں لاہیں دعائیں بیاں ڈیندین
ویلا غرض ڈھولا نوی تس آندا او مکھڑے کوں بنگھیا جھالن دے ڈینہہ ہن
کوئی ونج کے آکھے میڈے دلربا کوں جو تھئے ہوئے اقرار پالن دے ڈینہہ ہن

زمانہ گزر گئے مگر یاد ہے پیا میکوں اج وی تیڈا او پہلا آوݨ
نظر نال نظریں دیاں نظراں ملاوݨ ولا شرم کوں وی چا نظراں جھکاوݨ
او چاہت دے اظہار اقرار کیتے تیڈا منہ لکاوݨ سڑں سر نہ چاوݨ
او الفت دیاں تاتاں، او چندر دکیاں راتاں الوین بیٹھین بیٹھیں جا راتیں دھماݨ
او عشوے او غمزے او شوخیاں او تلخیاں او نخرے نزاکت تے ول ول سہاوݨ
او چاچا کے قسماں او ڈڈے کرکے وعدیاں تے کرکرکے منتاں میڈا ول مناوݨ
او سب ناز نخرے پرانے تھئے ہن نویں ناز نخرے ڈکھالݨ ڈے ڈینہہ ہن
کوئی ونج کرآکھے میڈے دلربا کوں تھئے ہوئے اقرار پالݨ ڈے ڈینہہ ہن

تیڈے باجھ لسیاں نظر دیں بہاراں اجڑ گئیں بہاریں تیں احسان کر ونج
تیڈے خواب ساکوں سمن وی نئیں ڈینڈے اساں بے قراریں تیں احسان کر ونج
جیڑھیاں کہکشاں بݨ کے اجڑیاں گیاں ہن انہاں رہگزاریں تیں احسان کر ونج
تھئی بے چین روہیں وت نین میڈے انہاں آبشاریں تیں احسان کر ونج
میڈے ناں کوں چم چم تھئے صدقے قم قم مسیحا بیماریں تیں احسان کر ونج
بے ترتیب والیں دا صدقہ توں کو بخیں دیں موہجھیں قطاریں تیں احسان کر ونج
توں آ ڈیکھ کوبخیں وی دل پھیر پاتے جو اے ڈینہہ تاں سخی لعل دے ڈینہہ ہن
کوئی ونج کے آکھے میڈے دلربا کوں تھئے ہوئے اقرار پالݨ دے ڈینہہ ہن

تیڈیاں کھلاں بیاریاں، گھنن پھل ادھاریاں تے کلیاں کنواریاں سکن دید کیتے
ازل دیاں ازاریاں میڈیاں منتاں زاریاں تے موبخھاں موبخھاریاں سکن دید کیتے
اڈن روزگاریاں اے روگی بیماریاں، مگر بے قراریاں سکن دید کیتے
ہجر نال ماریاں کیویں رو گزاریاں اے ساریاں دیاں ساریاں سکن دید کیتے
کراں روز نیاریاں تے ڈیواں بوہاریاں اے جاہیں پیھاریاں سکن دید کیتے
اُمیداں اواریاں تیڈے ناں توں واریاں میڈے سکھ دیاں واریاں سکن دید کیتے
ایں جیکل رسوں متھ دے وچ متھ اڑاکے جو انگلیں تیں ڈکھ کو لھیڈاں ڈے ڈیہنہ ہن
کوئی ونج کے آکھے میڈے دلربا کوں جو تھئے ہوئے اقراریاں ڈے ڈیہنہ ہن

اے سبزے دے مخمل تے شبنم دے موتی تیڈے ناز محو خرامی کوں سکدن
صنوبر کوں سک ئے سکے تیڈی سک ئے چ سدھے ترو سیئیں دی سلامی کوں سکدن
اے قمریں دیاں ٹھمریاں اے کو کو اے پی پی ازل توں تیڈی خوش کلامی کوں سکدن
کلی دا تبسم پھلیں دا تکلم تیڈی کھل دی قید مدامی کوں سکدن
عروج ثریا اتے کہکشاں وی تیڈے نقش پا دی غلامی کوں سکدن
تے تقدیر میڈی دے لوح و قلم وی فقط تیڈے اسم گرامی کوں سکدن
نہ سک دے سکیئں کوں سکا سوہنا سانول سکدیں کوں سکھ تیں ٹھگالن دے ڈیہنہ ہن
کوئی ونج کے آکھے میڈے دلربا کوں تھئے ہوئے اقراریاں دے ڈیہنہ ہن

پیار

پیار گوں پیاس ہے، پیاس ہے پیار دی، پیار تیں ترس کھا زندگی پیار کر
زہر وی جے ملے اونکوں خوش بختی کہیں ہر مصیبت کوں توں نخوشی پیار کر
یار تاں خیر ہر حال وچ یار ہن جیس تاں اے ہے جو غیریں کوں وی پیار کر
کیا خبر ول نہ مہلت ملے پیار دی آپ ڈدھ کے اونکوں آخری پیار کر
ہر کلی تیں ایں پتیال پا پیار دی ہر اُجڑ دی خزاں تیں بہار آ ونجے
تختۂ دار تیں وی ایویں کھل ڈکھا موت کوں وی تیڈی کھل تیں پیار آ ونجے

زندگی یاد رکھ پیار ہئی زندگی پیار وچ اپنڑے پیاریں کوں تسکین ڈے
دل دے دریا کوں کر سونہاں طوفان دا اکھ دے کنڈے کناریں کوں تسکین ڈے
اپنڑے دامن دے نایاب موتی لٹاتے فلک دے ستاریں کوں تسکین ڈے
پیار دے درخت دی شبنمی چھاں تلے جگ دے رلدیں اواریں کوں تسکین ڈے
ٹھیک ہے "ڈے دا لکھن" ہوندے دنیا اندر پر ایں دستور وچ تھوڑی ترمیم کر
زندگی! اے ضرورت ہے ایں دور دی اپنڑے اخلاص کوں مفت تقسیم کر

زندگی! غور کر ڈیکھ کینات وِچ ذرّے ذرّے کوں ہے آرزو پیار دی
ہر نگر ہر گلی ہر چمن ہر کلی ہے طلب پیار دی جستجو پیار دی
توڑے کُجھ تھی وَنجے، کجھ بھلا تھیوے کیوں؟ جے تئیں محفوظ ہے آبرو پیار دی
ہر مصوّر تصوّر کرے پیار دا ایجھی تصویر بݨ ہو بہو پیار دی
تلخیاں پی کے امرت پلا پیار دا پیار، پیار، پیار، دی دل ایجھی تفسیر کر
شہجہاں بݨ کے ممتاز دے پیار وِچ، پیار دا ہک نواں محل تعمیر کر

پیار دے محل کوں ہر محل زیب ڈے پیار دی تاج پوشی دا اعلان کر
چندر تارے ہوا ہن اے کمی تیڈے اتھاں کمیّں نکمیّں کوں فرمان کر
ساری دنیا کوں دعوت ڈے اِیں جشن دی پیار دی پیاسی دھرتی تیں احسان کر
پیار دی مستیئے گردشیں کوں بلاتے فلک کوں توں مخصوص مہمان کر
گردشاں روک ڈے بے ادب وقت دیاں وقت کوں آکھ ڈے سر نگوں تھی وَنجے
گھٹ توں گھٹ اتنا اختیار ڈے لازمی شہنشاہ "کُن" کہے "فیکوں" تھی ونجے

زندگی! پیار دے جشن دی رات ہے گئی نواں ناز نخرہ ادا پیار دی
اِذن گھن شہنشاہِ معظم کنوں پیار دے ناں تیں کر ابتدا پیار دی
بزم ترتیب ڈے حُسن ترتیب وِچ اکھیں اکھیں دے وِچ مے پلا پیار دی
گھن دُعا پیار دی کر ثنا پیار دی برملا پیار دی بے ریا پیار دی
ظرف کوں ڈیکھ کے کجھ عنایت کریں کوئی دشمن ملے تاں خطا بخش ڈے
جے خُدا مل وَنجے بندگی کر ڈکھا کوئی بندہ ملے تاں خُدا بخش ڈے

تمنا

اے کاش کڈی وقت کرے اِتنیاں رعائیتاں
پڑھ ڈیکھاں ولا پیار دے قرآن دیاں آئیتاں
رُکھ گیٔن او جذبے او محبتاں او روائیتاں
لوکیں کنوں سُݨ سُݨ میڈے اجڑݨ دیاں حکائیتاں
احباب کریندِن جڈاں سُدھرݨ دیاں ہدائیتاں
تُر تُر کے ہے ڈہدی میڈو محروم تمنّا
ہے، ہے!! وو میڈے پیار دی معصوم تمنّا

ہِک لحظے کیتے میکوں وی ہِک لحظہ ملیا ہا
جیں دل کنوں مفہوم تمنا دا پچھیا ہا
تفسیر کریندیں ہوئیں دل روندا ریہا ہا
ہِک قطرہ فقط ہنج دا پلکیں تیں کھڑا ہا
کنبدا ریہا پلکیں تیں نہ پر بھوئیں تیں ڈھٹھا ہا
ہوں قطرے دا در اصل ہے مفہوم تمنّا
ہے، ہے!! وو میڈے پیار دی معصوم تمنّا

اج وی ئیں ایں دُنیا کنوں کجھ لحظے چرا کے
بے درد زمانے کنوں وی خود کوں لُکا کے
دِل اپنڑے دِے گل نال ئیں گل اپنڑا رَلا کے
وَنج لنگھداں اُوندے کوچے وچوں سر کوں جھکا کے
ڈیندا ہاں مُکاناں اُونکوں رو رو کے رُوا کے
وسدی ہئی اِتھاں ہِک میڈی مرحوم تمنّا
ہَے ہَے !! وو میڈے پیار دی معصوم تمنّا

ؐ

قطعہ

وِچ تصوّر دے جوڑ سیجاں کئی
سوہنڑے سانول دے نال سُم گھنداں
وسدے ویلھے جو یاد آندے ہن
اپنڑی بانھیں کوں آپ چُم گھنداں

گریبان

میں سوچیا ہا جو توڑے کُئی کجھ بیا آکھے　　تیکوں اپݨے اقرار اصلوں نہ بُھلسن
اے ٹھیک ہے جو ساہ دا گئی اعتبار کیتی　　تیکوں اپݨے اعتبار اصلوں نہ بُھلسن
میسحا توڑے تیڈے در تُرکے آوِن　　تیکوں اپݨے بیمار اصلوں نہ بُھلسن
مناکے رُساوݨ، رُسا کے مناوݨ　　او اصرار تکرار اصلوں نہ بُھلسن
مَیں ڈر ڈر کے آکھیا جو ہا ڈر دے مارے　　تیں اکھیا ہا "سرکار اصلوں نہ بُھلسن"

میں اعتبار کر کے اے سمجھے جو ٹھیک ہے
میڈے پیار وچ میڈا جن دی شریک ہے

مَیں سوچیا ہا توڑے قیامت جو آوے　　تیڈیاں میڈیاں جاہیں تاں محفوظ رہسن
وڈے وقت قاتل دی کانی جو گل تیں　　مگر ساڈیاں باہیں تاں محفوظ رہسن
توڑے کہکشاں کیوں نہ اجڑے کہیں دی　　مگر ساڈیاں راہیں تاں محفوظ رہسن
توڑے محل کہیں دے جتی اُچے تھیون　　ساڈیاں جھیڑیاں جاہیں تاں محفوظ رہسن
میڈا سیت، تیڈیاں پریشاں زلفاں　　جے نکھڑیے کڈاہیں تاں محفوظ رہسن

تیڈے پیار تیں اتنا اعتبار کیتم
جو کئی وار خود آپ کوں پیار کیتم

میں سوچیئے جو دُنیا غلط آکھدی ہے
بھلا کیویں ممکن ہے جو دل دے گھر وِچ
تیں ہر موڑ تیں میکوں اعتبار بخشے
محبت دی ہک اپنی انج سلطنت ہے
محبت ازل توں شہنشاہ مزاج ہے

محبت توں ڈاڈھن رواجیں دے پہرے
رہن نت جھڑ، کلّ پہاجیں دے پہرے
جو کجھ کر نئیں سگدے متھاجیں دے پہرے
جتھ ہن اوندے اپنڑے مزاجیں دے پہرے
نئیں سہندی نوابیں تے راجیں دے پہرے

محبّت دے مرکز دا کعبہ خُدا ہے
خُدا ہے محبّت، محبّت خُدا ہے

میں سوچیے محبت دا جذبہ امر ہے
میں سوچیے تیکوں ہک نواں روپ ڈیواں
میڈے نویں شہکار دی ہر ادا تیں
مگر تیکوں ڈے کے لباس خُدائی
پچھیں ہیں سڈی اپنڑی کائنات ساری

میں اپنڑے ایں جذبے دی تقلید کیتی
میں ہک نویں دُنیا دی تمہید کیتی
کنہیں پہلے پہلے تاں تنقید کیتی
عقیدت توں ول میں تیڈو دید کیتی
انھاں سایں سرسٹ تے تائید کیتی

عقل اُونویں ہر شے کُوں تعظیم کیتی
فقط تیڈی عظمت نئیں تسلیم کیتی

اُوں آکھیے "اے جذبے لے پیکر خیالی — لے ہن وقتی مجبوریاں دے بہانے
لے لب لال، رخسار، خمدار کا کُل — ڈیکھیں وقت پووݨ تیں ہوسن بیگانے
وݙی تلخ تعبیر ہوسی انھاں دی — اجڑسن جڈاں خواب تیڈے سُہانے
توں ڈیکھیں انہاں دی کئی وقعت نہ ہوسی — سمجھدیں جنھاں کوں توں انمل زمانے
رکھا ہوں وی کئی چِنڑک اڈّی جو آسی — اجڑ چیت جلسن تیڈے آشیانے

تیڈا ماݨ ترٹ ویسی اوندی وفا تیں
بیٹھا کلھا روسیں توں وسمی سُواتیں

او ہئے دور دے لوک ہن کہ جنہاں دی — فقط ہئی محبت حیاتی مواتی
انھاں اپݨا گھر پھوک ڈِٹھے تماشہ — تیڈے گھر دے وچ کیا ہے؟ یا ڈیکھ جھاتی
تیڈا سارا سرمایہ بس پاک جذبے — کڈّی صرف جذبئیں تاں منزل نئیں پاتی
بھلا کیویں اے جذبے پروان چڑھسن — تیڈے سر لٹکدی ہے غربت دی کاتی
محبت فقط ہے امیریں دا ورثہ — غریبی تاں خود آپ ہے کال واتی

تیڈے جذبے محتاج اوندی وفا دے
اینجھے چرچے ہوندن امیریں دے ڈادے"

غرض اوں میکوں وڈے اچ جھک ڈکھائے   مگر میں تیڈی زلف دے خم سنوارے
کٹھے کر کے ساغر تے میخانے جگ دے   سبھے واری تیڈی اکھ توں وارے
تیڈے سرو قد کوں میں گل نال لا کے   خدا کوں سروں نڑے کھڑ کے پکارے
میں خاکی، میں بیکار جہیں مٹھ مٹی دی   مگر فرش تیں عرش کئی کئی اسارے
میڈے پیار تیں لگے الزام کیا کیا   میں سب سرتیں چاتے سروں دم جا مارے

اینجھا محو تھیاں میں تیڈی ذات اندر
نئیں ڈِسیا ولا کوئی کینات اندر

ازل توں ہئی فطرت میڈی تنہا تنہا   میں تیڈے تصوّر کوں تنہائی بخشی
خضر کوں وی جتھاں نہ کئی راہ نظرے   تیڈی زلف کوں اینجھی گہرائی بخشی
ستارے ملا کے جگر دے لہو وچ   تیڈے مست چہرے کوں رعنائی بخشی
کٹھیاں کر کے قوساں زمین و زماں دیاں   تیڈے انگ انگ کوں میں انگڑائی بخشی
تیڈی بے ریا بندگی کیتی اینجھی   تیڈی ہر ادا کوں میں مولائی بخشی

اثر ہا اے میڈی کہیں باغی دعا دا
تیڈی ہر ادا وِچ ہا نقشہ قضا دا

اجاں مست ہائی میں تیڈیاں اکھیں وچ — سروں لحظے دے وچ کئی سال گزریے
تے کئی واری کئی حادثے زندگی دے — میڈی راہ توں ہٹ کے ادب نال گزریے
تیڈا پیار پل پل میڈے سر دا سائیں — میڈے پیار دا تھی کے بھئیوال گزریے
فقط اکھ دے رجھکن تیں ظالم زمانہ — میڈے نال چل کے انجھی چال گزریے
نہ ساکوں کئی مجبوریاں پیش آیاں — نہ وت دل دے شیشے تیں کئی وال گزریے

اجڑ چیت جیتے انجھے گردھی گئے
کتھوں ڈٹھی تجلی تے دل سردھی گئے

گھلیے انجھے جکھڑ مخالف ہوا دے — رلی ول نہ کئی تند دے نال تانی
میڈے پیار کوں کہیں انجھے ناگ ڈنگیے — میڈے جذبیں مر کے وی نہ منگیا پانی
اجڑ چیت ملیے جو درد دے دھکے — میڈی زندگی وی ڈٹھی وینج اتانی
ودی ڈیکھے تر تر کے ہر کہیں دے منہ دو — میڈی سک ایانی میڈی چپ نمانی
کوئی انجھی مدہوشی دی نندر ستے — نیئں جاگیے ولا سیت اج ڈینہہ تانی

میڈے اپنے میکوں سنجانڑ توں رہ گئے
میڈا پیار ہر بار چپ چاپ سہہ گئے

ایں کشمکش وچ کئی سال گزریے — میں سمجھیے جو رووݨ میڈا تیکوں بھا گئے
تیکوں میڈی محدود دنیا نئیں بھانی — تیکوں اپنے ماحول دے طعنے کھا گئے
چلو تیڈیاں خوشیاں تاں رل گئیں تیکوں — لٹیجے میڈے جذبے بھلا تیڈا کیا گئے
عقل عین موقعے تیں ان بجھلیاں سوریاں — اونڈے طعنے ہتھوں میکوں رت رووا گئے
تیڈی بے نیازی دے بے رحم شعلے — میڈے اکھیں دے گھر کوں انجھا جلا گئے

میڈا مان ترٹ گیا ہے تیڈی وفا تیں
بیٹھا کلھا روندا ہاں میں وسمی سواتیں

میں اپنی ایں قسمت تیں شاکر تھی بیٹھاں   ایہا اپنڑے خوابیں دی تعبیر سمجھی
کڈی خیال وچ وال آئے یاد تیڈے   تاں میں وقت ظالم دی زنجیر سمجھی
تے اج تیڈا خط آئے میڈے کول ہتی ونج   تیڈے نویں ڈٹ دی کئی تدبیر سمجھی
تیں لکھیے جو "تصویراں میڈیاں ولا ڈے"   میں ہر شے تیڈی، تیڈی جاگیر سمجھی
ہیں آخر دے وچ کجھ ایجھے لفظ لکھیے   جنھاں وچ میں خود اپنڑی تحقیر سمجھی

نہ "صرف آپ کی" نہ "تمہاری" دے حرف
میں سمجھے جو مل گئے کہیں بیٹے کوں اے شرف

میں وقت دی تیڈے حکم تیں آیاں تیڈو،   میکوں تیڈی پہلی وفا یاد آ گئی
تیڈے رخ اتیں ڈیکھ غازہ خوشی دا   میکوں اپنڑے گھر دی ہوا یاد آ گئی
تیڈے ہتھیں تیں ڈیکھ لالی حنا دی   میکوں اپنڑی کوئی دعا یاد آ گئی
تیڈی چال وچ اجنبی بانکپن ہے   میکوں بندگی دی سزا یاد آ گئی
میڈی کسمپرسی دی اے انتہا ہے   جو توں میں توں پچھدیں "اے کیا یاد آ گئی"

بھلا کیویں سمجھاں توں ہر شے وسر گئیں
کینجھی سادگی نال دلبر مکر گئیں

ہتھوں میں شہر دی تیڈا چھوڑ آیاں   تیں آکھیا ہا جو "توں نہ رہ ایں شہر وچ"
تڈاہوں دا میں اپنا گھر بار چھوڑیے   گزر گئی ہے اکثر حیاتی سفر وچ
سفر وچ ایویں کئی زمانے گزر گئے   تے ہک ڈینہہ ونج پہنچیاں "شاہد نگر" وچ
میکوں یاد آئے ہن ڈٹھیاں ہویاں جاہیں   میں ڈٹھے کئی پاگل ہا بیٹھا ہا بر وچ
جتھاں ڈیہدا بیٹھا ہا بس ڈیہدا نیٹھے   ایجھی گونگی حیرت ہئی اوندی نظر وچ

ہا سر دھوڑ مٹی تے حالت فقیراں
اوندے ہتھیں ہن آ پنڑے چولے دیاں لیراں

⁂

خودکشی

ازل دی پیاسی ہے روح میڈی ابد دا پیاسہ ہے پیار میڈا
پتہ نئیں کیوں بے قرار رہندے اے دل، اے دل بے قرار میڈا
پتہ نئیں کنت دی گواہی چھندے اے تار تن تار تار میڈا
میڈے متعلق نہ کوئی سوچ کرے نہ کوئی انتظار میڈا

ہیں ہک مسلسل سفر دے وِچ ہاں نہ کوئی منزل نہ کوئی ٹکانہ
کڈاہیں پیریں تلے ثریا کڈاہیں سر ہیٹھ باہنہ سرہانہ

عجیب چکر ہے ہیت دے وِچ نہ پیر تھکدن نہ دل اَوارہ
سمندروں ڈونگھا ہے دل دا دریا نہ کوئی پتن نہ کوئی کنارہ
زمین تنگ ہے فلک بلند ہے نہ کوئی رستہ نہ کوئی ستارہ
نہ کوئی اُچ جھک ہے زندگی وِچ نہ کوئی ٹھوکر نہ کوئی سہارا

نہ اکھیں روندین نہ دل دھڑکدے عجیب گمنام جہیں خلش ہے
پتہ نئیں میں کیوں اُداس رہنداں پتہ نئیں اے کینجھی کشمکش ہے

اے آرزو ہے کوئی اینجھا محسن ملے جو لُٹّے وفا دے ناں تیں
کوئی اینجھا پیارا مسیح ملے جو زہر ڈیوے دوا دے ناں تیں
کوئی اینجھا دھوکے پرست ملے خلوص منگے پیا دے ناں تیں
جے ایں نہیں تاں کوئی میکوں خود کشی سکھاوے خدا دے ناں تیں

اے کیا ستم ہے بھریے زمانے دیوچ میڈا ہم مزاج کئے نی
میں ساہ دا بھکھا ہاں ورنہ دنیا نئیں کوئی کہیں دا محتاج کئے نی

اوہو شہر ہے اوہے گلیاں ہن اوہے زمیں آسمان ہن پئے
پتہ نئیں کیوں پیار دے سفر وچ اے فاصلے درمیان ہن پئے
ٹٹو ٹٹو جو اجن تاں یاریں اُتیں وفا دے گمان ہن پئے
اجاں سلامت ہے دل دی دھڑکن اجاں تاں جذبے جوان ہن پئے

ٹٹو ٹٹو جو اجن تاں چھلے میڈے دی ہک اد ھو تیز ہے پئی
اجن تاں میڈے بدن کوں دی چھل نے پتھریں دی تمیز ہے پئی

میکوں لُٹیجݨ دا شوق ہے میڈے ظرف کوں آزما کے لُٹو
جو میڈے سینے دے وِچ سمندر ہے پیار دا مفت آ کے لُٹو
کئی وقت ویلھے دی قید ہیں بھڄ ویندا ہاں بس مُسکرا کے لُٹو
خدا دے نال ہیں مگر میڈی زندگی تیں نہ ترس کھا کے لُٹو

لُٹو ایں لٹ کوں ثواب سمجھو مگر ایں اپݨ لُٹݨ دا ڈا وی سِکھو
اے سوہݨے دھوکے پرست لوگو خلوص والی ریا وی سِکھو

نہ تحفہ میکوں وفا دے تمغے نہ ڈیو صدارت میکوں جنوں دی
نہ چڑھدے سجھ دی کرو سلامی کرو خوشامد نہ سجھ ڈِیں مُوں دی
اے زندگی موت کجھ نہیں میکوں کوئی خواہش نئیں ابیدی اُڈوں دی
میں تھک گیا ہاں جو رُوح میڈی کوں وی ضرورت ہے ہُݨ سکوں دی

زمانے والو! حسین لوگو! اے میڈے یارو! اے غمگسارو!
حکم کرو آپ کوں میں خود آپ مار ڈیواں، تُساں نہ مارو!

*

ھمزاد

میڈا ہمزاد! اج تاں میڈا مان رکھ تیڈے چہرے میں کینویں سجی رہ ڳیاں
تو نے کینات وِچ میڈا کوئی نئیں رہیا تیڈے رشتے نگریں بچی رہ ڳیاں
تیڈی رُس رنج دی عادت جوہئی خود کوں تہوں لُکھ رُسی رہ ڳیاں لُکھ منی رہ ڳیاں
میں تیکوں اپنا ھگوان سمجھی رکھیے تیڈے کیتے مگر شتے پرنی رہ ڳیاں
توں نئیں ماندا نہ ہاویں توں سینے دے وِچ نئیں جیہاں مفرور ملزم لکی رہ ڳیاں
خوف آندا جو ہا نیکوں راتیں کنوں جاگ کے خواب خود کوں ݙکھی رہ ڳیاں
اتنا جاگیاں میں ہر چاندنی رات کوں چندروی میکوں مجرم سمجھدا رہیا
اتنا خیرات کھیاں میں تیڈے ناں اتے وقت وی خود کوں حاتم سمجھدا رہیا

ڈھیک ہے میں رہیاں ساہ دی سولی اُتے نال میڈے سردار توں وی رہوں
گھٹ نہ ہا اندھے اسمان دا وار کوئی پر میڈے سر تے تلوار توں وی رہوں
توں تیں پیریں دے چھالیں کوں تھل ڈیڑھ گئے میڈی سر یہہ دا طلبگار توں وی رہوں
میں جیڈیں وی ہے ویچی ضرورت کوئی لوگیں وانگوں خریدار توں وی رہوں
میں تاں خود بار ہاں اپنڑے پیریں اُتے میڈے رسنڑ دی دیوار توں وی رہوں
کیڑھے منہ نال ہنڑ تیڈا شکوہ کراں کہیں زمانے میڈا یار توں وی رہوں
کے توں تیں سر چانواں تیڈے پیر توں تیڈا شکوہ جو خود پہنچ گئے ترک تیئں
کیا تیکوں علم ہے تیڈی درسال تے روندا رہ گئے۔ کوئی رات بہوں چرک تیئں
کیا تیکوں علم نیں غم دے ہر موڑ تے تیڈی اکھ دا اشارہ رہیا سامنڑے
ہر نماشاں دی سکرات سر تے رہی ہر فجر وت وسارا رہیا سامنڑے
سجھ سدا کنڈ پچھوں ڈنگ مریندا رہیا ہک اندھارا اندھارا رہیا سامنڑے
ہر پچھانواں میڈا منہ چڑھیندا رہیا ہر قدم ہکو تارا رہیا سامنڑے
تیڈے قرآن قدری قسم ہے میکوں تیڈے سر دا سپارا رہیا سامنڑے
میڈی قسمت میکوں تار پانی ڈتے تیڈے پاسوں کنارا رہیا سامنڑے
تھوں تاں بے وارثا جانڑ کے سر میڈے وقت پلدا ودے سالہا سال توں
توں جیکر نیں تاں ول میڈے سینے دے وچ کون کھلدا ودے سالہا سال توں

ہک زمانے توں ہک بئے توں لکدے ہیوں میں تیڈی اول بچ توں میڈی اول وچ

ہولے ہولے میکوں ہولا پھل کر ڈِتے زندگی اپنے خواہیں دی بھر تول وچ

کھوٹا سکہ سمجھ کے بھکا چھوڑ یا ہے وقت میکوں ضرورت دے کشکول وچ

تیڈی شہرت تیڈے پر چُمدی رہی ول سمانہ ہِکیوں توں میڈے خول وچ

ذات کوں مختلف زاویے مل گئے میں کہیں لُوڑل وچ توں کہیں ٹول وچ

پرکھ پرچول معیار بدلیے اینجھے میں کہیں ہُول وچ توں کہیں ہُول وچ

جے کڈی ہِل وی پتے ہَیں کہیں موڑتے تیڈے چودھار مخلوق جھم تھی گئی

میڈیں پلکیں تے لوگیں دے پیر آ گئے میڈی تصویر وت میں توں گم تھی گئی

تیکوں لوکیں خراجِ عقیدت ڈِتے ہر قدم تے میڈے عیب پھولیے گئے

اپنا درد وی سدا بند ملئے میکوں تیڈے کیتے تاں سینے وی کھولیے گئے

کئی دفعہ چیتر دی چاندنی رات کوں نندر لُٹی گئی خواب رولیے گئے

میڈی وقعت دی کیا میڈی قیمت وی کیا میڈے مُل تاں تیڈے نال توں گھولیے گئے

تیڈے قد دے مناسب تصور کیتے حرف تولیے گئے لفظ ہُولیے گئے

تیڈا قد ڈیکھ کے لوگ چپ کر گئے میڈے کیتے تاں گونگے وی بولیے گئے

کتنی صدیوں توں سدھراں سجی رہ گیاں تیڈے بے سمت پیریں دے رستے دے وچ

جلنویں ماں سانجھ کے خواب کھڑ ڈیندی ہِے اپنے معصوم بچے دے بستے دے وچ

میڈا لیے منہ بزار ا بکھ یاد کر تیڈے خواہیں کوں میں نندر جھولی ڈِتی

یاد ہمتی گوں نگیں وانگوں کِیندا ہا نویں میں تیکوں ٹھنڈیں لہجیں دی لوٹی ڈِتی

میں تیڈی ہر لویں آس دے سر اُتے چاندنی جیہی چولی ڈِتی

کئی دفعہ تیڈے غم دے وداع واسطے سیجھ دی تے ڈُسکیں دی ڈولی ڈِتی

ہولے ہولے توں اُڈرا اک نخیند اگیوں تھوں تاں و دھکے میڈے دل دی لولی ڈِتی

اپنے ہتھ دی تونیں میڈو خالی ڈیسیں کڈاں آکھیے خیرات تھولی ڈِتی

وقت دی گونگی ڈوری عدالت دے وچ بنیں ہے کئی وت اج گواہی میڈی

پوری کینات وچ صرف تیڈے سوا کون ثابت کرے بے گناہی میڈی

قطعہ

اساں تاں پنڑیں پیت پرُتی دے اساں تاں پنڑے پیار

خیر ملے یا خیر ملے سب سانجھی عار و یار

سینے وِچ ہِک سڑدی پئی ہے تڑٹ کے مِلنڑ دی ہِک

رج کے چمکاں مار وے سانول رج کے چھمکاں مار

سونے دا سجھ

عزیز شاہد! یقین کر جو ضرور ہک ڈینہ او سجھ ابھرسی

کہ جیندیں کرنیں دے وچ تیکوں اپنی ذات دا سوجھلا نظر سی

اکھیں دے اسمان تے ہنجوں دیاں اے وچھڑیاں کونجاں

نہ ایویں پلکیں دی چنج اُتے بے قرار رہسن

ہزار سالیں دیاں سہمیاں ہوئیاں

اے وہم اپنے دیاں وہمیاں ہوئیاں

لہو لہو زخم زخم روحاں نہ ایویں چپ دا شکار رہسن

تے تلخ گذران دی ایں تنگی دی قبر تنگی دے وچ ستے ہوئے

سُوا سُوا زرد زرد چہرے

جنہاں دے گل وچ فقط امیدیں دے سکے سہرے

نہ ایویں گونگے مزار رہسن

نہ ڈورے رسم و رواج رہسن

نہ سوچاں اندھیاں مُتھاج رہسن

نہ چُپ گُڑپ دی کُھیڑ رہسی نہ گُھپ اندھاریں دے راج رہسن

یقین کرجو ایں کالے ڈانو ھرے دے لمبے چمبے دے وچ

اے فالج زدہ بدن دی کُنواری چاندی

نہ رہسی اینویں سدا وِکاندی

اے رات آپ اپنی موت مر سی

ضرور سونے دا سجھ اُبھرسی

سجا کے چہرے تے سُرخ غازے

نویں تقاضے، نویاں اُمیداں، اُمنگ گھِن کے

اساڈے گل دے لہو دی لالی دا رنگ گھِن کے

○

پہلی پہلی فجر ہے تیڈے ہجر دی

پہلی پہلی فجر ہے تیڈے ہجر دی
پہلی پہلی جدائی دی ہک پہلی پہلی سحر دا ستارہ اُبھر دا پئے
"ہک سمندر" دی آدھی وچوں ــــــ بہوں پریں
شوم احساس دی آخری آخری سرحدیں دی بلندی کنوں وی پریں
تھک وینجݨ دا کنارا ابھر دا پئے
نندر توں چُور ــــــ بے نُور پلکیں کنوں
ترٹی ترٹی تھکن ــــــ ترمدا ترمدا جگارا ابھر دا پئے
باہنہ سراندی میڈی ــــــ سیجھ سینہ میڈا
دائرہ دائرہ دَور گردش وچوں دُور لوں ہک نظارہ اُبھر دا پئے
میڈے بے رنگ تے کھُردرے اسم کوں ــــــ اسم اعظم بنا
رکھ ڈکھایا ہائیں اپنی ریشم حنائی ہتھیلی دے وچ
جلینویں پوہ رات دا چندر بے گھر کوئی
نکھی وینجے قید بے در حویلی دے وچ
رات دے آخری پہر کوں ــــــ کیوں تیڈے پیار دا
پہلا پہلا اشارہ اُبھر دا پئے

واپسی دا وی ہݨ کوئی رستہ نہیں
ساہ دا سودا کراں (ساہ امانت تیڈی، ساہ ضمانت میڈی)
اپݨا ساہ وی تاں ہݨ اتنا سستا نہیں

رات دا آخری پہر! رستہ ڈکھا!

ڈینہہ دا اندھا اندھارا اُبھر دا پئے
اینویں محسوس تھیندے جو سینے وچوں درد سارے دا سارا اُبھر دا پئے
جان! آ ڈیکھ شہ رگ دے شیشے وچوں
غم دا چھت موہاں پتھر گزر دا پئے
سوہݨے اسمان توں اینویں لہندا پیاں
کوہ سلیمان توں سر دے بھرنے جینویں ترٹ کے ڈھہندا پیاں
زندگی! زندگی! آسرا! آسرا!
خودکشی! خودکشی! اے خدا! یا خدا!
ڈیکھ سینے دے وِچ کون مردا پئے
رات تاں خیر جینویں گزر گئی رہ چَن!
پہلا ڈینہہ کتنا اوکھا گزر دا پئے
پہلی پہلی فجر ہے تیڈے ہجر دی

ہتھ بے صبرے دِل بے شول

وحشت پُج گئی گل دے کول

رُوح تیں بِھڑ ہے زخمیں دی

تنہائی ! دروازہ کھول

سفر ہے تُہنتیں دا سوستم وی نال چیندا پیاں

نیندڑیاں انگلیں وی ہن اپنا قلم وی نال چیندا پیاں

ہیں ہُݨ سوچیے میڈی منزل میڈے اندر دا صحرا ہے

فقط سوچیا ہمی پہلا قدم وی نال چیندا پیاں

وقت

وقت ہا راج ہا بہاریں تیں
اے تاں بس وقت دی گال ہے

وقت ہے برگ وی نہیں کھلدا
توں وی آہدیں جو وقت نئیں ملدا

وقت بے وقت، وقت ملدا ہا
وقت پیا تاں ڈل اکھیں کھلیاں

وقت توں وقت، وقت پیندائیے
وقت ویری ہے پور رکھیندائیے

واقعہ ہے جو وقت ڈیکھے کوں
حادثہ ہے جو اینجھا وقت آ گئے

وقت کھلدا ہا، وقت ہا کھلدا
وقت مُل نال وی نہیں ملدا

وقت وقعت جتا ݙتی اپݨی — وقت تیں کہیں دا راج نئیں ہوندا
رب وی پابند ءِ اپݨے وقتیں دا — وقت کہیں دا محتاج نئیں ہوندا

وقت وی اِن وقت ثابت تھئے — تیݙیں زلفیں دی وقتی چھاں وانگے
میں سوچینداں جو وقت بھونگئے ہم — کیا اہیں ݙینہہ دے وقت دے سانگے

خیر! بروقت، وقت ݙس ݙتے — تیݙے وقتی محتاج ہن لکھاں
میݙی اوقات وی بھلا کیا ہے — وقت دی تیں توں آرزو رکھاں

توں نہ کہیں وقت بہہ کے کجھ سوچیں — وقتی جرأت تیں آپ نادم ہاں
کیا بھیا تیکوں وقت نئیں ملدا — میں تاں ہر وقت سئیں دا خادم ہاں

نیلامی بند

میں آکھیا ہا لوکو! میں دل پیا وچینداں میڈا ذہن ہا ہر تجارت توں خالی
مگر مسخرے وقت دے گونگے بک ئچ ہنیں کوئی ئپل دی شرارت توں خالی
ایویں ای ئہ تہمت جیویں گودے وچ ہئی نہ ہا کوئی ئطعنہ حقارت توں خالی
وڈے خط لکھئن میڈے احباب میکوں ملیے ہر لفافہ عبارت توں خالی
تھوں گئی سینہا کہیں نئیں بچایا میڈا ہر سینہا ہا پیار ت توں خالی
وکئو کرکے دل کوں ایویں خالی تھی گیاں جیویں خواب اپنی بشارت توں خالی
میڈے خواب تاں خیر ہوں قیمتی ہن میں اپنے کہیں پل دی گھل نئیں وچیندا
سنڑو دنیا والو! میں دل نئیں وچیندا

میں آکھیا ہا سوچو! میں دل کیوں وچینداں مگر یار لوکیں تماشہ چا سمجھے
پڑھئن جو ڈوہڑیں کوں دھپ دے قصیدے زمانے نے میکوں بے تماشہ چا سمجھے
ہر اک شخص لفظیں دی خیرات ڈے کے ایویں اپنے سودے کوں خاشہ چا سمجھے
جیویں میڈے ہتھ ئہ ضرورت دا کاسہ جیویں اوں میکوں صرف لاشہ چا سمجھے
جیویں کہیں گلی وچ ایویں رلدا ہویا کہیں اخبار دا کئی تراشہ چا سمجھے
بزاری دلالیں ترکڑی چا چاتی، کہیں اینکوں تولہ تے ماشہ چا سمجھے
اے معصوم جذبیں دی گھل دا ہا سودا میں جذبیں دی معصوم گھل نئیں وچیندا
سنڑو دنیا والو! میں دل نئیں وچیندا

مَیں آکھیا ہا کُئی تریں تمغے نہ بخشے مگر یار لوکیں سخاوت نئیں چھوڑی
ایڈو کھیں ضرورت کہیں موڑتیں وی انا نال اپݨی عداوت نئیں چھوڑی
اوڈو میڈے کالے قلم دے شریکیں میڈے کیتے کُئی سک سکاوت نئیں چھوڑی
ڈرینڈے ریہے ڈُبݨ ڈُکھ آسوں پاسوں مگر حوصلیں اپݨی آ..وت نئیں چھوڑی
تے ہِک شخص جو وسدے سینے دے اندر اوں سینے دے اندر بغاوت نئیں چھوڑی
ادب اُوندے بیریں توں دیدان نئیں چاتیاں طلب اوندے تل دی تلاوت نئیں چھوڑی
اُوندے سارے چہرے میڈے اپݨے چہرے میں رُخسار اپݨے داتل نئیں وچیندا
سُݨو دُنیا والو! مَیں دل نئیں وچیندا

مَیں آکھیا ہا دل ہے اے پتھر نہ سمجھو، میکوں غرض دے کھوٹے سکے ملیے ہِن
ستارہ صفت لوک ہن پر اُنھاں دی جبیں تیں وی کالک دے ٹکے ملیے ہِن
وڈے اُچے طُرّے، وڈے لمبے چغے مگر لوک قامت دے ننکے ملیے ہِن
انھاں دی تفرقے دیاں ترکیاں وَنڈائیاں جھاں کوں اکائی دے اکے ملیے ہِن
لِساہ تھی کے مَیں اپݨی کنڈ وِچ ڈِکھالی تاں احباب دے سر وی جھکے ملیے ہِن
مَیں مانوس چہریں کوں دستک ڈِتی ہے مگر میکوں در در دے دھکے ملیے ہِن
میڈے یار ہُݨ چاوہن اپݨے چہرے مَیں کہیں دی اُٹھی ہوئی انگل نئیں وچیندا
سُݨو دنیا والو! مَیں دل نئیں وچیندا

مَیں کیا ساوے بچ موسمیں تیں لائواں فضا جو میکوں زرد بخشی گئی ہے
میں رستہ پچھے تاں کہیں قافلے دی میکوں مُنتشر گرد بخشی گئی ہے
میڈے ہتھ جے اپڑیئن کہیں فرعون گل تیئں تاں اوقاف پرد بخشی گئی ہے
اِیہو آکھ کے میکوں چپ کر ڈتا گئے "تیکوں دولتِ درد بخشی گئی ہے
میڈے "ہار" نکھتے ہوئے چولے لہا کے کلھپ کوٹھڑی سرد بخشی گئی ہے
میڈا ظرف پُن کے میڈے حرف چُن کے میکوں جرم دی فرد بخشی گئی ہے
میڈی نسل قاتل کنوں پور گھنسی میں اپڑی "مقدمہ مسل" نئیں وچیندا
سُنڑو دنیا والو! میں دل نئیں وچیندا

قطعہ

مَیں نُور اسور دے ویلھے کُوں
ہک تارے نال اُبھاریا گیاں
ہر سجھ کُوں سچ سُنڑ ویندا ہم
تہوں فجر توں پہلے ماریا گیاں

غزلاں

غ

ہجر دیاں راتیں ہوون برسات دا موسم ہووے

دوستی دے زخم ہوون دشمنی مرہم ہووے

ہر ملنے دیاں جو ہن محفوظ تصویراں تیڈیاں

دل میڈا جینویں تیڈیں یادیں دا کوئی البم ہووے

اینجھی حسرت نال ہݨ وسمیاں سُوائیں نہ پھلور

توں وی جھندیں دِل دی میت تے ولا ماتم ہووے

چندر جیہاں چہرہ متھے تے تلک ہے تارے جیہاں

ساڈا بوچھݨ ہے جینویں کہیں دیس دا پرچم ہووے

آئی رُت ساونݨ دی وت پپلیں دی چھت ترمݨ لگی

مینہ وُٹھا کݨ مݨ جینویں پازیب دی چھم چھم ہووے

او خوشی دا کرب ہووے یا جشن کہیں مُونجھ دا
وقت کوں ضد ہے جو ہر پیلی دا اپݨاں غم ہووے

جھنڑک ݙے بُجھیس کہیں بیٹھا ہیں کیوں وکݨ دے بعد
کیجھی حسرت نال آکھئیس "سیئں متاں کوئی کم ہووے"

قطعہ

اَجݨ میں آپ ہاں اپݨی سُنجاݨ وچ مصروف
اے اجنبی! تیکوں آٹوگراف کیا ݙیواں

میں اپݨے قتل دا خود آپ عینی شاہد ہاں
بھلا گواہی میں اپݨے خلاف کیا ݙیواں

ویسے ہوئے اسمان تیں ہک چندر وت ہلدا کھڑے
میڈے وانگے اے وی اپنڑے شہر وچ کلھا کھڑے

میں تاں پاگل ہاں میڈے چرچے تماشے روز دے
ہر کوئی ڈیکھے مگر ہک شخص کیوں ڈہدا کھڑے

کتنیں صدیں توں خدا انسان دے شیشے دیوچ
اپنڑا چہرہ ڈیکھ کے خود آپ کوں ڈھدا کھڑے

سچ دا ہک قطرہ ہے میڈے پیار دے سچ دا ثبوت
شودے سچ آکھیا تاں ہے سچ آکھ کے کنید اکھڑے

ایجھی وحشت ہئی جو لفظیں دے بدن چھڑ بیج گئے
میں جڈݨ چپ تھیاں تاں اوں پچھے اے کیا اہدا کھڑے

○

نہ سجا میڈیاں اکھیں اپݨے حسیں چہرے دے وِچ
کیوں کریندیں قید پتھریں کوں سجݨ شیشے دے وِچ

اُنڑ سُونہاں ہتھی کے میڈی چپ کوں تماشہ نہ بݨا
نبݙی رسوائی وی شامل ہے میݙے چرچے دے وِچ

مر گیا بزدل مگر خسرو دا سر نئیں گھن سگیا
اتنی جرأت کیوں نہ ہئی فرہاد دے تیشے دے وِچ

میݙا سرمایہ فقط ہک کھوٹا سکّہ ہیت دا
پلو وِچ سانبھی وداں ماندا جو نئیں کھیسے دے وِچ

ساوے وچ منظر دی نیڈے جھٹیاں چوٹیاں دی نیڈریاں
رہن ڈے ہک چندر تار اتاں میڈے پچھے دے وچ

کیں ایندیں معصوم سوچیں کوں ڈتے بجھ دا شعور
ذکر کیتیں قید دا تا ریخ دے پرچے دے وچ

اِتنی شدت نال میڈیاں کھردریاں انگلیں نہ چم
مر ونجے متاں میڈا وحشی قلم سکتے دے وچ

اے میڈی وحشت دا سبھ حالی میڈے سر توں نہ لہہ
لحظہ کھن تاں بہن ڈے میکوں میڈے سائے دے وچ

پچھ اُنھاں دی اکھ کنوں کیا ہن جگاریں دے عذاب
ڈیہنہ دے اندھے تھی ویندن جو رات دے چھنڈے دے وچ

"سوجھلیں دے شہر" وچ ہر شام سبھ اکھدے میکوں
آ گزار ون رات ہک شاہد نیڈے "دیرے" دے وچ

تیڈیں یادیں دے سجھ جو لہہ گئے ہِن

اندھارے رات بچدے رہ گئے ہِن

جنہاں دی ذات ہئی کینات ساجھی

پتہ نئیں کیڑھی چنڈ ءِ چ بہہ گئے ہِن

ہوا کھل دی میں تیڈی "جی" توں صدقے

مُسافر دے تھکیڑے لہہ گئے ہِن

جے ڈیکھاں، ہن تسے صحرا اکھیں دے

مگر سوچاں سمندر وہ گئے ہِن

نہ او گل ہن نہ او جھتاں ہتھیں دیاں

فقط پیریں دے چھالے رہ گئے ہِن

چلو لفظیں دے یوسف وِچ ڈیکھوں
سینڑے سے نرخ چُپ دے ڈہ گئے ہن

انہاں کوں حشر دی حشری دا کیا غم
جیڑھے فرُقت دے صدمے سہہ گئے ہن

اساڈی بے کسی دے نال شاہد
فلک دے لاڈ آخر ڈھہ گئے ہن

قطعہ

میلے منتھے دے سبت ڈس پوندن
اے اندھارے دی شیت ڈس پوندن
سو جھلا وی عجیب نعمت ہے
لوگ چہریں سمیت ڈس پوندن

○

اپݨے پچھلے اُدھار بھُل گئی ہے
خود کلامی خُمار بھُل گئی ہے

رات ہک چاندنی میݙے تن تے
اپݨی چِٹی لُوکار بھُل گئی ہے

بے کسی چا کے جنس یادیں دی
ٹُر تاں پئی ہے بزار بھُل گئی ہے

کوئی نشانی اے سر پھری وحشت
میݙے سر کوں دیوار بھُل گئی ہے

دِل! ولا پھیر ہنج دیاں تسبیحاں
کونج کوئی قطار بھُل گئی ہِ

جاں سنڑیے ویڑ وقت وِنجھلی دے
ہیر رُوح کوں تنوار بھُل گئی ہِ

قطعہ

ھُنڑ تاں یاد دی کینی اَنج دی شام کیندی ہئی
ہنج کڈنڑ دی رُس گئی ہِ اے مَلام کیندی ہئی
وقت پر نئیں لُٹ سگیا تیڈی مُونجھ من کنوں
لُٹ دی کیویں سگدا ہا آم شام کیندی ہئی ؟

○

قول، قسماں، قرآن بھل گئے ء
ہک سفر دے سمان بھل گئے ء

بھانویں بے مُل گیا جنم اے دی
زندگی دت دُکان بھل گئے ء

ٹھوکراں کھا کے سر پھری وحشت
دل تاں آئی ء مکان بھل گئے ء

اوندے لہجے دیاں تلخیاں توبہ
زہر ڈے بقے زبان بھل گئے ء

دل میکوں پئے جہنم دی بھٹی ڈے
بے گناہی بیان بھُل گئی ہے

سال دَل ائے سگر طلب تیڈی
ایں دفعہ امتحان بھُل گئی ہے

زُلف زنجیر نال چاتی وینج
میڈی پانہہ تے نشان بھُل گئی ہے

درد دی دستک دی کوں ہک تتلی
اپنٹے گھر دا دھیان بھُل گئی ہے

ہیں رتو کا سحر دا تا نگھی ہال
شام اپنی امان بھُل گئی ہے

○

وقت دے لہجے دے وچ جے کجھ لچک آنوݨ لگے
دوستو! سمجھو جو وت رسی کوں پک آنوݨ لگے

آؤ بچیوں ساوݨ کوں ایں گندریل رُت دے زہر توں
کیا کریسو دل جڈاں امبیں توں اک آنوݨ لگے

شیت تھی گئے کھوکھلا سینہ ضعیف اسمان دا
سجھ میڈی دھرتی دا تھی ٹولہا لبک آنوݨ لگے

بُھر دا ویندے بھر کولوں کچّا کوٹھا ذات دا
جسم دی دیوار کوں اندر دے دَھک آنوݨ لگے

ٹیک ڈے میڈی اناں دے ڈھیندے ہوئے اسمان کوں
ہنج، ستارے ہن تاں میڈے پیر تک آون لگے

آسماوَنج میڈے سینے وِچ کجھ اینجھی سُرت نال
میکوں میڈے ساہ کنوں تیڈی مہک آون لگے

○

قطعہ

ہُڈدی شام کوں روہ دے سِرتوں جیویں لاٹ نکلدی ہے
مُونجھ تیڈی ہن کہیں کہیں ویلھے ہاں وِچ ایویں بلدی ہے
چکی پیہندیں لولی سُنڑدیں ماء جھولی وِچ نِندر آ گئی
روح کوں لولی نئیں وِسری پئی اونویں چکی چلدی ہے

○

سر توں ڈھلدے ڈیکھ پچھانویں شام توں پہلے
شالا وقت کرے ول آنویں شام توں پہلے

روندیں روندیں سجھ دے نال روانہ کیتم
ول سگدیں تاں ول کہیں ترانویں شام توں پہلے

ساڈے تن دیاں تار دیواراں ویڑھ گھدیاں ہن
چار چدُھاروں لوندے کانویں شام توں پہلے

سکدے پئے ہن خالی صحن حویل اکھیں دے
اللہ بھانویں پیلاں پانویں شام توں پہلے

اساں اگوہیں قضر چاتے آس نیڈٖی تے
ساہ بھی بگٖئے ہن سانویں لانویں شام توں پہلے

ساڈٖے سر تے رات آ گئی ہے توں وی کیتے نی
جان! اگے ول آندا ہا لوئیں شام توں پہلے

اساں تاں شاید آون والی رات دا ڈٖکھ وی
لکھ چھوڑیا ہے تیڈٖے ناویں شام توں پہلے

○

مکمل قرب وچ وی اینجا پل درمیان رہ ویندے
کڈی کلہا ولا مِلدے تاں دل حیران رہ ویندے

میں اپڑاں ستوں در وی بند کر کے شہر وچ ٹُر پیاں
مگر کہیں کہیں ولیکھے توں کہیں وادھیاں رہ ویندے

میں جتنے گیاں اوندا اسایہ اونویں رہ گئے میڈے سر تے
جو ہر دھرتی دی کنڈ تے کُئی نہ کُئی اسمان رہ ویندے

جیڈن وی او ملیے وس پئے میڈے ساہ ساہ تے نس نس وچ
مگر اندر دا کئی کونہ اونویں ویران رہ ویندے

میکوں کیا علم تیڈا غم فجر دا کن تے ٹُر گیا ہے
لے سینہ تاں سراں ہے کئی نہ کئی مہمان رہ ویندے

نہ منگ سانوݨ جو وت دریا کوں ڈھا لگسی اجڑ ویسوں
اے وستیاں وَل نہیں وسدیاں پچھیں گستان رہ ویندے

اے میڈا لال! تیں اپݨے حوالے یاد خود رکھݨ
جو ہر ہک دور دی تاریخ کوں لنسیان ہو ویندے

قطعہ

اکھیں اداس ڈسدن پپلیاں ڈوہیں دیاں نم ہن

تیڈے وی اپݨے غم ہن میڈے وی اپݨے غم ہن!

نہ میں پچھاں نہ توں پچھ کیویں گزر دی پئی ہے

تیکوں وی ڈھیر کم ہن میکوں وی ڈھیر کم ہن

اے سچ تاں ہے جو او ساہ ساہ دے وچ سمایا ہے
مگر میں ڈر داں میڈا اپنڑا ساہ پرایا ہے

اندھاری رات کوں وت کوئی در پیا کھڑکیندے
آ اے لےکسی! ذرا ونج ڈیکھ کون آیا ہے

ہجر دی رات دی پچھدی ہئی رات ناں تیڈا
ایں کال واتی کوں اے کلمہ کیں پڑھایا ہے

توں آنویں ہاتاں دی ہنجوں سلام ڈیون ہا
توں نئیں جو آیا اساں جشن چا مناّیا ہے

توں میڈی اکھ ہیں میڈی ہنج ہیں میڈا سانونڑ ہیں
میں مرونجاں میڈے سانونڑ کوں کیں رُوایا ہے

○
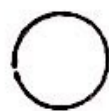
کیوں بھلا کہیں دے ستم کہیں دی جفا یاد کروں
آپ کوں یاد رہسے غیر کوں کیا یاد کروں

یاد آسن اوہے ویلھے تاں ولا رو پوسوں
جان! کیا فیدہ اوہے ویلھے ولا یاد کروں

وصل تاں خیر ہے خیرات نصیبیں دی سجݨ
روندیں روندیں کینویں تھئے ہاسے جدا یاد کروں

کتنی سچی ہئی قسم پیار دی پہلی پہلی
پیار دی پہلی قسم پہلی دُعا یاد کروں

چٹنگ چولے کوں لگی خواب جلیے گھروی جلیا
چٹنگ کوں رووں یا خوابیں دی سُوا یاد کروں

نہ اوہو دل نہ ہتھیلیاں نہ ٹکے مہندی دے
دل کوں رووں یا تیڈے ہتھ دی حنا یاد کروں

پڑ کوں بگولڑ اوتتی دھپ تے اکھیں بند کرے
پڑ ملے یا نہ ملے کہیں دی سزا یاد کروں

کیں لہئی رہ تیڈے سر توں میڈے خوابیں دی ردا
آ تیڈے چہرے دی معصوم حیا یاد کروں

قطعہ

زندگی کوں ڈے سہارے دل سہارے ترٹ پئے

تھوڑی جہیں ہک ٹھیس تیں سارے دے سارے ترٹ پئے

پہوں وڈے عرصے کنوں جِن حال پچھیا خیر دا

میں اجاں بولیا نہ ہم تے ڈو ستارے ترٹ پئے

○
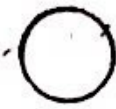
دل تاں دلبر ہا پر ایں دلبر کوں دل بر کر ڈتے
خود وی تھئے بے ترڑتے اوں میکوں وی بے گھر کر ڈتے

کون لُٹ گیا ہے میڈے سینے دے اندر دا گداز
کینجھا پتھر ہا جو اوں میکوں وی پتھر کر ڈتے

ہک مُسافر ہئی جو پلکیں دے پڑاتے لہہ پیا
وا جھلوڑا یاد دا آئے تاں اوں لشکر کر ڈتے

کجھ قیامت ہا او تیڈا اٹھ سونہاں تھی ٹُر ونجݨ
کجھ میڈے سینے دے اندر مونجھ محشر کر ڈتے

گھر سمجھ کے بن پچھے ٹِک پئن مونجھاں شام دیاں
تیڈے غم تاں مَن میڈا کُھلیا ہویا در کر ڈتے

سامنے صحرا ڈٹھم تاں آئی ہنج کوں پی گیاں
بس اوں ہک قطرے میڈا سینہ سمندر کر ڈتے

شام دے سجھ کوں میں اپنا یار سمجھاں یا رقیب
میڈا سایہ جیں میڈی قامت برابر کر ڈتے

نا پھڑئی نا ہوند کوں گل نال لا کے سم گئی
بے زری وی کتنے لوکیں کوں ابوذر کر ڈتے

اھدا ہا نویں میں تاں ہک بے آب تھل ہاں وقت دا
کیندی تس ءِ جئیں تیڈیں پلکیں کوں وی تر کر ڈتے

کوئی پل نکھڑکے دل توں بھلایا نہ تیں نہ میں

مِل پیوں تاں سکھڑاں موُہوا لایا نہ تیں نہ میں

مرگئی ملن دی آس کفن پا کے ہجر دا

گھر توں مگر جنازہ چوایا نہ تیں نہ میں

نفرت تاں ہئی ڈوہیں کوں مگر جان کیا وجہ

کیتا قبول پیار پرایا نہ تیں نہ میں

گل تیڈے میڈی بانہہ نہ تیڈی بانہہ گل میڈے

البم توں پرانے فوٹو ہٹایا نہ تیں نہ میں

پچھدی ءُرت اُداس جو کتھ ہن نویں لباس
چولیں تے ول کئی سیپ کڈھایا نہ تئیں نہ میں

یاریں وی ایویں سمجھے جو وسدے پیوں اساں
کینویں گزر دی ہئی ءِ ڈسایا نہ تئیں نہ میں

شیشہ بدن اساں اساں پتھر مزاج لوگ
مرکے دی اپنا سوگ مسایا نہ تئیں نہ میں

شاہد دی اکھ دے تھل تے تیڈی ہنج داراج ہا
ساونڑ اکھیں توں ول کوئی وسایا نہ تیں نہ میں

○

○

ساہ ساہ سنگت، پل پل پہرہ چار چُدھار کلھیپے دا

ڈیکھ زمانہ! ساڈے نال ہے کتنا پیار کلھیپے دا

جسم جزیرہ تریہہ دھرتی تے ساڈوں ساڈوں پیاسل ہے

اندر ہک بے انت سمندر وہندے تار کلھیپے دا

آخر کہیں نہ کہیں دی باہنہ دی ٹیک ضرورت بنڈی ہے

کلھیں سر تے چاوݨ نیں سگدا کہیں توں بار کلھیپے دا

کوئی تھل دی کوئی تارچناہنہ دی کوئی تیشے دی موت موئے

ہر کوئی اپݨے اپݨے سر تے سہہ گئے وار کلھیپے دا

ساڈے ساہ دی سیجھ تے سمدن ہوّل حواس دے حاکم دے
ساڈا سینہ جنم جنم توں مونجھ مزار کلھیپے دا

یارو! دل دی دھڑکن دھڑکن سینہ سینہ خرتج کرو
شہ رگ شہ رگ جاگدا بیٹھے پہرے دار کلھیپے دا

قطعہ

ہُوں ضبط جو کراں تاں وی ڈُسکیاں نہ ڈک سگاں
روُنواں تاں روندیں ہوئیں میڈا چولا وی لُس ونجے
مدّت گزر گئی ہے ہیں رونوݨ کوں سِک رگیاں
اڈّیں با دناکوں آکھو جو ہک وار وُس ونجے

O

اے دل جو ہے مستقل تیڈا گھر تاں وہم کہیں در دا کیا کرتجے
ایں گھر دے وچ ہک میڈا وی گھر ہے سجن میڈے گھر دا کیا کرتجے

میڈی تھیلی تنجی حویلی دی آدھی آلا اندھار کمرہ
لے زندگی دی لکیر ڈس جو اتھے مقدر دا کیا کرتجے

میڈی پیشانی دا بھاگ رہسی پر اتے ہیریں دا پیار کے تیئں
ڈسا میڈا پر سکون چہرہ اندر دے محشر دا کیا کرتجے

سجاک سِک دے سفر دے وچ ریت ریت تھی کے سراغ پاتم
فقط تیڈے نین ہن سمندر مگر سمندر دا کیا کرتجے

ݙسیا گیا ہا جو وقت ہے رہ گزر دا پتھر تاں کِھلدے ہا سے
ݙوہیں کوں ہݨ سوچݨا پیلہے ایں راہ دے پتھر دا کیا کرتے ہے

اے ذہن دیاں غیر حاضریاں دقت دیاں مسلسل جواب طلبیاں
عزیز شاھد دی خیر خیر ءِ سکول ٹیچر دا کیا کرتے ہے

قطعہ

دِل دا دَدا کرِ تے ہے

رو کے دُعا کرِ تے ہے

نکھڑیا ہا ہُرنے ہا سے

مِل پئے تاں کیا کرِ تے ہے

○

چاہت، خلوص، پیار، محبت، وفا فریب
ہر ابتدا فریب ہے ہر انتہا فریب

ہھرے جو اپڑیاں اپڑیاں سُنجانڑاں ونجا کھڑن
شیشے کوں کیا خبر جو ہے کیا سچ تے کیا فریب

لحظے جو بے لحاظ ہن لحظیں دا کیا لحاظ
نکھڑن دا ڈکھ فریب ملن دی دُعا فریب

ہر روح دا انگ ہے ہر جسم عیب عیب
میڈا لباس کوڑ ہے تیڈی ردا فریب

کھوٹیں صرف نیں دا تماشہ ہے زندگی!
ہیڈا ادب فریب ہے نیڈی حیا فریب

قسمیں دے اعتبار سب لفظی کرامتاں
ہر حرف "غم فریب" تے آدم "خدا فریب"

"ریشم ریا" دے رشتے اے سجدے جبین دے
ہر ہر قدم تیں ڈیندی اے کیا کیا انا فریب

قطعہ

شالا کتھاہیں دل لگی
چن! چھوڑ ڈے اے دل لگی
پاپوش پا ایویں نہ ٹُر
متاں کہیں دا دِل لگی

○

وقت اوہ لہولہان کاتی ہے
خوف توں سوچ گنگی باتی ہے

انت بی گئی اے خون لفظیں دا
تیڈی چپ کتنی کال واتی ہے

صرف احساس مشترک ہوندے
ورنہ ؛ ہر کہیں دی مونجھ ذاتی ہے

ہن تئیں سینہ کتھئیں سماندا نئیں
گھٹ کے کہیں بگلکڑی جو پاتی ہے

صرف ناں سن کے تیر مارے گئے
دوستیں کنڈ میڈی سنجاتی ہے

اپݨی اکھ دے سہاگ کیا پُچھدیں
ہر ستارا جنھاں براتی ہے

روز جیندوں تے روز مردے ہیوں
کیا حیاتی ہے کیا مواتی ہے

یاد رکیتم تاں سامݨے آ گئے
تیڈے غم دی وڈی حیاتی ہے

قطعہ

اَج کیوں نیناں مُونجھ رچی ہے
پَل پَل کھلدی رِلدی ہانویں

وَنگ ترٹ پئی ءِ رودݨ پے گئیں
دل ترُٹدے ہَن کھلدی ہانویں

زہن ڈے کہیں نشانی ریوں تاں ہک ادھ لیر چولے دی
اَنا انصاف کر، ہُن معاف کر تقصیر چولے دی

میڈے یاریں بوئی تاں ہے میکوں پوشاک حرفیں دی
ذرا گل نال کجھ کجھ تنگ ہے زنجیر چولے دی

جینویں مجرم مطابق جیل دی دیوار ہوندی ہے
میڈی قامت دے میچے نال تھئی تعمیر چولے دی

خُدا وَندا بھرم رکھ چا، اُنہاں دی بے لباسی دا
ہوا دے ہتھ وَنڈا چھوڑی جنہاں جاگیر چولے دی

ڈِٹھم کجھ دُھوڑ دھاگے رات مَیں اپنی ہتھیلی تے
ڈِتی ہے ہک سیانڑیں خواب کوں تعبیر چولے دی

پرائی پوشاک مل گھن کے او اپنا قد ودھیندا پئے
اوندی فطرت دا نئیں ارمان ہے تقدیر چولے دی

میں اپنے پتر توں پچھیے تیڈے ایں سن دی کئی خواہش
ڈکھئی ہے اوں میکوں تختی بنڑا تصویر چولے دی

میڈے گم گار یوسف کوں وی من ڈے مصر توں شاہد
کلھیپ کنعان تئیں کرنی پئی تشہیر چولے دی

*

قطعہ

اوہے ساریاں گالیں جو ہنڑ یاد آندن

تاں محسوس تھیندے جو ہئی بدتمیزی

میڈا اونکوں آکھنڑ جو ستی نکمی

اوندا دل چڑانونڑے عزیزی گزیزی

کہیں دا کیا جے کہیں دا سینہ خالی ہے
ہر کئی اپنڑے در تے آپ سوالی ہے

چپ دی چنّی پا کے پنڈ وچ بہہ گئی اے
شرموں مونجھ وی کینجھی شرماں والی ہے

اپنڑا غم نہ چھٹ، سبھے توں مردیسی
اکھ دھرتی تاں ہر رت وچ پٹیالی ہے

ساہ سونے کوں ہک دے سیک تے سودھی رکھ
بل ہووے تاں سینہ آپ کٹھالی ہے

چندر شوال دی پہلی دا توں شاہد ہئیں
من وچ اج دی کہیں دے کن دی والی ہے

٭

○
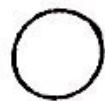
یقین لُٹ کے میڈے گُم گُمان چھوڑی گئے
اُبھل ہَس تھوں سوگھے سَمان چھوڑی گئے

پیتر وی ہَس ہَیں ہاں چیتاں تے ہتھ وی زخمی ہن
او وَت دی میکوں میڈے درمیان چھوڑی گئے

چنگاں بھلا ہا مُصَلّٰی اَباد پلکیں دا
کُھلیا ہویا میڈی ہنج دا قُران چھوڑی گئے

میڈے لباں کوں اُوں چُم کے قسم ڈِتی چُپ دی
ئیں کیا کراں میڈے منہ وچ زبان چھوڑی گئے

عجیب پَل ہا وِچھوڑے دا وَل جڈاں یاد اَئے
بَہر کوں ہوش اندر کوں دِھیان چھوڑی گئے

پرار وانگے اے سانوݨ وی وَنج وُٹھے شہریں
تُسی تسی میڈی روہی دَمان چھوڑی گئے

مرݨ دے بعد وی اَکھ ہَئی تری ہوئی اُونڈی
او شخص وقت نزع دے بیان چھوڑی گئے

ٹ

قطعہ

رُسّݨ دی ہئی عادت تاں مناوݨ داوی ڈاسکھ

ممکن ہے کہیں کوئی ملے تَیں سے جیہاں تیکوں

نئیں وانگ جے کر او دی ہووے عادی رُسݨ دا

ڈل کیویں منیسیں، آمناہاں سے اونویں میکوں
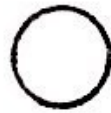
کوئی نہ کوئی اسکول میڈے رستے وِچ رہ گئے
شئیت میڈا کوئی خواب کہیں بستے وِچ رہ گئے

ہُݨ تئیں اپݨاں چہرہ نصف نظر دے میکوں
کیندے سر دا وال میڈے شیشے وِچ رہ گئے

بس ہک پل دے کیتے ہاں دے نال لگا ہا
ساری زندگی درد اُوہیں پاسے وِچ رہ گئے

لوک اجݨ تئیں تیڈے ناں دے طعنے ڈیندن
تیڈا قد وی شئیت میڈے چولے وِچ رہ گئے

کجھ اپݨے، کجھ یاریں دے، کجھ ماء دھرتی دے
اپݨا فن وی کہیں نہ کہیں قرضے وِچ رہ گئے

کیا شاعر تے کیا شاعر دی کالی قسمت
جیندا اپنا شعر اوندے کتبے وچ رہ گئے

مَیں تاں پوہ دے پَن دے نال سفر وچ رہ گیا
ساری رات اے کون میڈے کمرے وچ رہ گئے

سَو پشتیں توں جیڑھے خواب ملے ہَن میکوں
سارے خواب اونویں میڈے ترکے وچ رہ گئے

تونڑیں وقت سخاوت کرنڑ تے مخلص دی ہا
اپنڑے ہتھ اونویں اپنڑے کھیسے وِچ رہ گئے

در بدری دے بعد جو مَیں کشکول سنبھالیے
میڈے اپنڑے لفظ میڈے کاسے وِچ رہ گئے

پچھلے سال دی ڈائری شاہد رول کھڑا ہاں
اوندا ناں وی شئیت کہیں ورقے وِچ رہ گئے

؎

○

سانجھ کے اکھ اکھ دے وِچ ہنج ہنج دا گوہر رکھ ڈِتے
قطرے قطرے وِچ سمندر دا سمندر رکھ ڈِتے

قید ہاں میں کتنے سالیں توں انا دے خول وِچ
کیں ایں مجرم کوں میڈے سینے دے اندر رکھ ڈِتے

کہیکوں فرصت ہے پڑھے میڈے جگاریں دے عذاب
خط لکھیں یاریں کوں بہوں لکھ لکھ کے اکثر رکھ ڈِتے

ڈِیندے پَل پَل جھنڑک ساہ ساہ دی میکوں مالک مکان
کیں میڈی دیوار وِچ کھلیا ہویا دَر رکھ ڈِتے

چھندی چھندی یاد آئی پلکیں دے پردے پا کر تیں
اکھ دے دروازے تیں کہیں ہنجوں دے پتھر رکھ ڈتے

ڈنگ گیا ہا میڈے لب کوں نانگ مُشکی لفظ دا
زُلف دی چھاں کر کے وَت اوں چپ دا منتر رکھ ڈتے

کوئی فلک نہ کوئی زمیں میڈی جبیں کوں راس آئی
تھک کے اپنے پیر تیں اپنا مُقدر رکھ ڈتے

قطعہ

دامن وِچ کیا بچسی وَل دِل کِت دا دھیان کریسی
اُجڑ وجڻ دے بعد کوئی کیا کجھ قربان کریسی
اجکل موت سِروں سستی ہے یارو رُسڻ چھوڑ و
بعد ءِچ کئی ارمان کریسی کیا ارمان کریسی

○

او گال گال تیں قسماں قرآن گھندا پئے
کیوں بے زبان توں وت کوئی زبان گھندا پئے

اوندے بدن دے صحیفے دا کتنا حافظ ہاں
وصال ڈے کے میڈا امتحان گھندا پئے

خدا رکھے تیکوں پلکیں دی آم شام دے وچ
تیڈا خیال اکھیں دی امان گھندا پئے

اے کون سینے میڈے وچ پلیندا پئے دھک دھک
اے کون میڈے اندر دا گیان گھندا پئے

ہاں میں وی چپ، اوں دی چپ ء تے ہنج الیندی ء
جیویں گواہ توں کوئی منصفت بیان گھندا پئے

○

نہ چھُٹدے زخم سینے دا نہ کھُٹدے ساہ سفر ہیڈا

میں پتھر دل، میں پتھر حس ہے پتھر دا جگر میڈا

آوارہ بے سہارا ہک اندھارا ہاں خلا وانگے

نہ کوئی آسمان چھت میڈی نہ کوئی دھرتی ہے گھر میڈا

توں آپیں بول ہیں نیڈے لباں دے طاق کیوں کھولاں

زبان نیڈی، قسم تیڈی، نہ توں میڈا نہ در میڈا

میڈے اندر دا خالق مر ونجے ہا خودکشی کرسکے

میکوں مجبور کر گئے چپ رہن تیں صرف ڈر میڈا

انا مجروح تھئی اینجھی جو ہر احساس مر گیا ہے
نہ انگ سنگ نال کوئی رشتہ نہ شیشے نال فخر میڈا

میڈا مالک اتوں پہلے ست پہر میکوں سنبھالیا کر
پچھیں میڈا ذمہ ہر رات دا پچھلا پہر میڈا

خدا دے نال تیں شاہد اج تاں میکوں پہرا نوں ڈے
ودا پچھدے پتہ ہک شخص کلہا در بدر میڈا

قطعہ

نکھڑے ہیں پر نئیں نکھڑیاں قسمیں ڈتیاں نشانیاں ے

نیندڑے میڈے بھتیں ہن اج دی اوہے انگوٹھیاں

تیں خودکشی نئیں کیتی ہیں زہر کوں نی پیتے

قسماں تیڈیاں وی جوٹھیاں قسماں میڈیاں دی جوٹھیاں

○
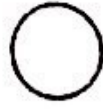
اینجھی ویران وَسوں ہے پچھانویں توں دی ڈر لگدے
کلھیپا ! میکوں کِتھ گھِن آیئں نہ گھر لگدے نہ بر لگدے

سحر دی آس ! کجھ احساس کر سردی سُفیدی دا
اندھاری رات ! تیڈی موت کوں کِتواں پہر لگدے

ہوا وِنج بھوَندا بھوَندا اَن ڈِٹھے زندان دے در تیں
محافظ بیکسی ! در کھول میکوں میڈا پر لگدے

پتہ نئیں کینجھا موسم ہے اے اجکل میڈی وحشت دا
کڈی در نال سر لگدے کڈی سر نال در لگدے

اے کیں دھرتی دا داسی چھا گیا ہے میڈے چہرے تیں
نہ اکھ دا ہم فلک لگدے نہ ہنج دا ہمسفر لگدے

ہیں کلھا سوچ سمجھ دی دوزخی دھپ اچ سدا سڑداں
ستم ہے میڈا سایہ دی ایں بھاہ توں بے خبر لگدے

اوندے چاندی بدن دیاں چاندنی کوں پار تاں ڈیندا ہاں
اے "چہرہ چور" چن چوڈی دا کتنا معتبر لگدے

قطعہ

کوئی وعدہ نہ شام باقی ہے
نہ دُعا نہ سلام باقی ہے
ہنج ڈھہندیں ہوئیں پُچھیے اکھ توں
کیا کوئی انتقام باقی ہے؟

O

اکھ وی خالی ہے اتے پہلی وی تر کوئی نہیں

زندگی! اے زندگی اعتبار کر کوئی نہیں

سر تے کالی رات دی میّت کوں چاکے کن ونجاں

میڈے ہمسائیاں دا وی تاں اپنا گھر کوئی نہیں

اے تاں پاگل چاندنی پھردی ودی ہے دربدر

اَے میڈی دھڑکن سنبھل اے دل نہ مَر کوئی نہیں

رتورت تیشہ قلم دا میڈیاں انگلیں لہو لہان

ایں کنوں ودھ تاں میڈے ہتھ وچ ہُنر کوئی نہیں

بے وطن میں بے زمیں میں بے خضر میں بے سُنجانڑ
کیا کلھیپا ہے جو شاہ دا ہم سفر کوئی نہیں

"سنگِ مرمر دا محل" بن گئے علامت پیار دی
شہجہاں دے شہر وِچ وی شیشہ گر کوئی نہیں

ہر کوئی اپنڑے پچھانویں کوں بدن ویڑھی ودے
میں وی ہاں موجود توں وی ہیں مگر کوئی نہیں

زندگی بے خواب اکھ دی بے کسی دا ویڑ ہے
لے او بیوہ ہے جو شاہد جیندا ور کوئی نہیں
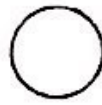
○

○

بس کر میڈا ہمزاد توں ضد اپݨی دی زد ڈیکھ
ہݨ میکوں میڈی اپݨی ضرورت ہے اشد ڈیکھ

میں دھرتی دے رخسار تیں ہک خال برابر
اسمان سَواں لعل توں ایں خال دے خد ڈیکھ

میں الف "انا" لفظ اندر نون دا نقطہ
مسند توں ذرا لہہ میڈے حرفیں دی سند ڈیکھ

میں گول جیہاں خول جیویں دائرہ صِفر دا
بھن تروڑ وا جوڑ تے اندر دے عدد ڈیکھ

چو گرد زباں میڈی دے ہن ہتڑی دیواراں
ویران ہے کئی سالیں توں سینے دی لحد ڈیکھ

بے مُہت نہ تھی لفظ دی پوشاک پوا کے
پہلے میڈا فن ڈیکھ، قلم ڈیکھ تے قد ڈیکھ

ہک میں جمع ہک توں ہٹ تے اساں ڈوہیں نفی ڈُو
ہر ذات ہے کینات ازل ڈیکھ ابد ڈیکھ

چُپ ڈیکھ کے میڈی توڑیں روہیں نیڈے نیں
وت وی او نئیں چپ آں میڈی برداشت دی حد ڈیکھ

○

سائیں! میڈے احساس تے احسان ولا کر
کہیں لحظے میکوں لحظے دی تنہائی عطا کر

آ ڈیکھ اُجڑ گئین میڈے چہرے دے سب رنگ
اسمان دا واسی کڈاں دھرتی تے لتھا کر

وت جاگدی ہے میڈے دل وچ اوندی خوشبو
اے وقت ادب کر اے سُنجی شام حیا کر

نہ پچھ جو تیڈے بعد میڈی کینویں گزرسی
توں موں نہ کر خیر گزر ویسی دُعا کر

لفظیں کوں وِسر گئین تیڈے پیار دے لہجے
گونگا میکوں ایں چُپ دی اسیری توں رہا کر

پلکیں دی تکھی نوک تے نچدی ہے میڈی ہنج
اے وقت دا شاہد اے تماشا وی ڈِٹھا کر

رُل گئے ہیں ڈُدھیں تھوک اساں جھوک دے باروں
آ یار ! ایہا رات رَلے رو کے گزاروں
چہریں توں چھنڈِک پھوک ڈُسَرک دُھوڑ ریا دی
آ ! خلق دا ہک مُلک وَسُوں چار چدھاروں

قطعے
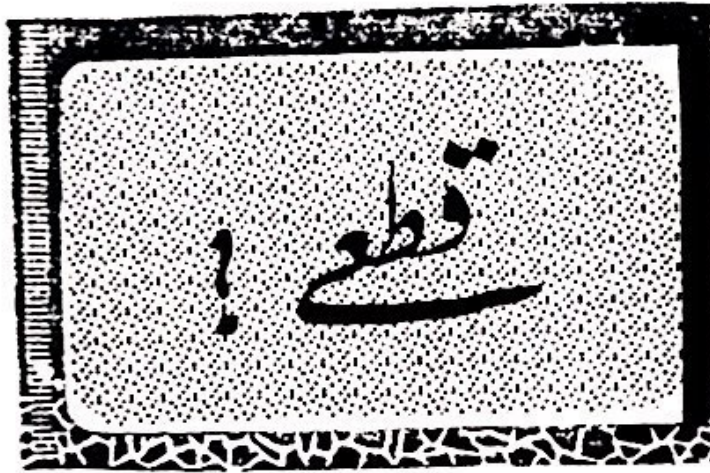
آ ! میکوں اپݨے ہتھ تاں چُمݨ ڈے

ویندی واری ثواب کھٹی وَنج

اپݨے مارݨ تاں چھاں تیں سٹ ویندن

جانیاں ! میکوں چھاں تیں سٹی وَنج

○

وقت کیݙو ہے قید کر گھندے

بھانویں کوئی ہیر ہے یا رانجھا ہے

ہر کہیں نال قید خانے وچ

زندگی دا سلوک ساݨجھا ہے

بے وفائی وی ہِک سلیقہ ہے

جیندا ہر کہیں کوں ڈِ انہیں آندا

صِرف اے فن ہے حُسن دا ورثہ

ورنہ دُنیا کوں کیا نہیں آندا

اکھیں، چہرہ، دامن، دھرتی

رِشتے سِلسلہ دار ہنجُوں دے

اکھیں وِچ کوئی غیر نہ رکھیں

گھر ہِن پردہ دار ہنجُوں دے

O

مُنہ نیں ہوندِن خلوص دے چرچے

دل دے اندر کُدُورتاں ہوندین

کوئی کہیں نال وی نہیں مخلص

اپنْیاں اپنْیاں ضرورتاں ہوندین

O
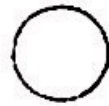
بدن لیراں لیراں اَجاں اپنْی سِک دا حشر کیا کریجے

بھلا ایجھی وحشت بھری زندگی دا سفر کیا کریجے

تیڈی یاد مٹھی جسم وِچ زہر بنْ کے ٹُرنْ پئے گئی ہے

دِل اَہدے نیکوں یاد وی نہ کریجے مگر کیا کریجے

○
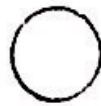
اِتنا نہ رُس جو تیڈڑے مینوے دی میڑھ وِچ

قسمیں دا اعتبار میڈڑے دِل توں لہہ وَنجے

ہک وار رَج کے روڑوں تے روندیں نکھڑ ونجوں

دِل نہ مِلوں تاں ہنج دا رشتہ تاں رہ وَنجے

○

چِٹے کپڑے کیاہ دے پھُل دی چِٹی کپڑ حیاتی

کپڑ پھُلاں کوں چُنڈی پئی ہے لیر کتیر حیاتی

خواب ڈِٹھے ہک اندھی اکھ وچ ہنج ہک لُڑھدی پئی ہے

سدھ پئی پل ہے اندھارستہ وَہندا نیر حیاتی

○
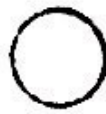
غزلاں سُنڑن حال نئیں سُنڑدے رت رت رات اندھاری دا

ساکوں لوک سمجھدن یارو مشغلہ وقت گزاری دا

اَج نہ تاں کل ترٹ ونجڑاں ہا چنگا تھئے جو اَج تُرٹ پئے

کے تئیں ٹُرسگدا ہا آخر رشتہ زور تے زاری دا
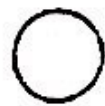
○

وِچ تصوّر دے جوڑ سیجاں کئی

سوہڑے سانول دے نال سُم گھندا اں

وسدے ویلھے جو یاد آندے ہِن

اپڑیں باہیں کوں آپ چُم گھندا اں

○

سم گیا ہے انت چَنڈر کفن پا سوائیں دے

اُبھرے "انا الحق" نوں سنگسارے وفائیں دے

او شخص نئیں ملیا مگر اتنا ضرور تھئے

آ گئے میڈے لیاں کوں سلیقے دُعائیں دے

○

جذبے دی جواں ہِن اتے ہِن نار اُمنگاں

خوابیں دا زمانہ ہا ہیں کجھ خواب ڈِٹھے ہِن

اَج پلو دے وِچ صرف ستاریں دی سُواہے

کل تو نڑیں تاں میں کھیڈدے مہتاب ڈِٹھے ہِن

○

سانوݨ سدا نئیں رہندا کئی رُت سدا نئیں رہندی

رُٹھے مینہ وسدن او وی وَلا نئیں رہندی

اینجھا دی وقت آندے بے گھر مسافریں تیں

مُنہ دی مُسکان کتے سکھڑیں سُوا نئیں رہندی

○
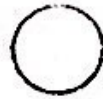
چُم کے دست حنائی کہیں دے اپنے گھر سے زخم ملے

دِل نئیں کیتے کہیں دے اگوں دعوے دست شناسی دے

یار میکوں مجبور نہ کر جو روح تیں بار ہے صدیں دا

توں تاں زخم وی گِن نہ سگسیں سکھڑیں سال اُناسی دے

سموں ہک بیٹے دی بانہہ دی رکھ سرانڈی

رکھوں اُدھ وِچ طلب تلوار ـــــ جاگوں

جگارا زندگی ہے، نندر موت ہے

ایں مسئلے تیں کروں تکرار ـــــ جاگوں

کے نیتیں دُڑکدی ریل دے اندروں بھجدے منظر ڈیکھوں
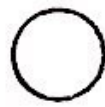
دِل اَہدے ہُن گلیاں رُلدے کُکھ دا اندر ڈیکھوں

بھوئیں بدن دی نَرایں وانگوں تپ تپ تن تڑپاوے

ساہ کوں سِک دی سُولی چاڑھوں مُونجھ دے محشر ڈیکھوں

○
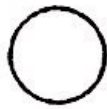
ترُٹدِن ناں ہتھ نئیں آندے جو ہِن چُور چُور لوک

پتھر نہ مار یار اساں کچ کرُوڑ لوک

مر گئی ہے حس حواس دی ہُس دے ہراس توں

سانوݨ نوں پہلے کھا گئے امیں دے پُور لوک

○

اکھیں کھُلیاں تاں اپݨا خواب وی بس ہک خلل نکھتے

گِلہ کیا وقت گُذرے دا خود اپݨا مَن مچَل نکھتے

سمندر ڈیکھ کے پیریں دے وِچ تریہہ ترُٹ کے ڈھہ پئی

مگر محسوس کیتم تاں سمندر آپ تھل نکھتے

دِل دا دوا کریچے
رو کے دُعا کریچے
نکھڑیا ہا رُنے ہاسے
دِل پے تاں کیا کریچے
(عزیز شاہد)